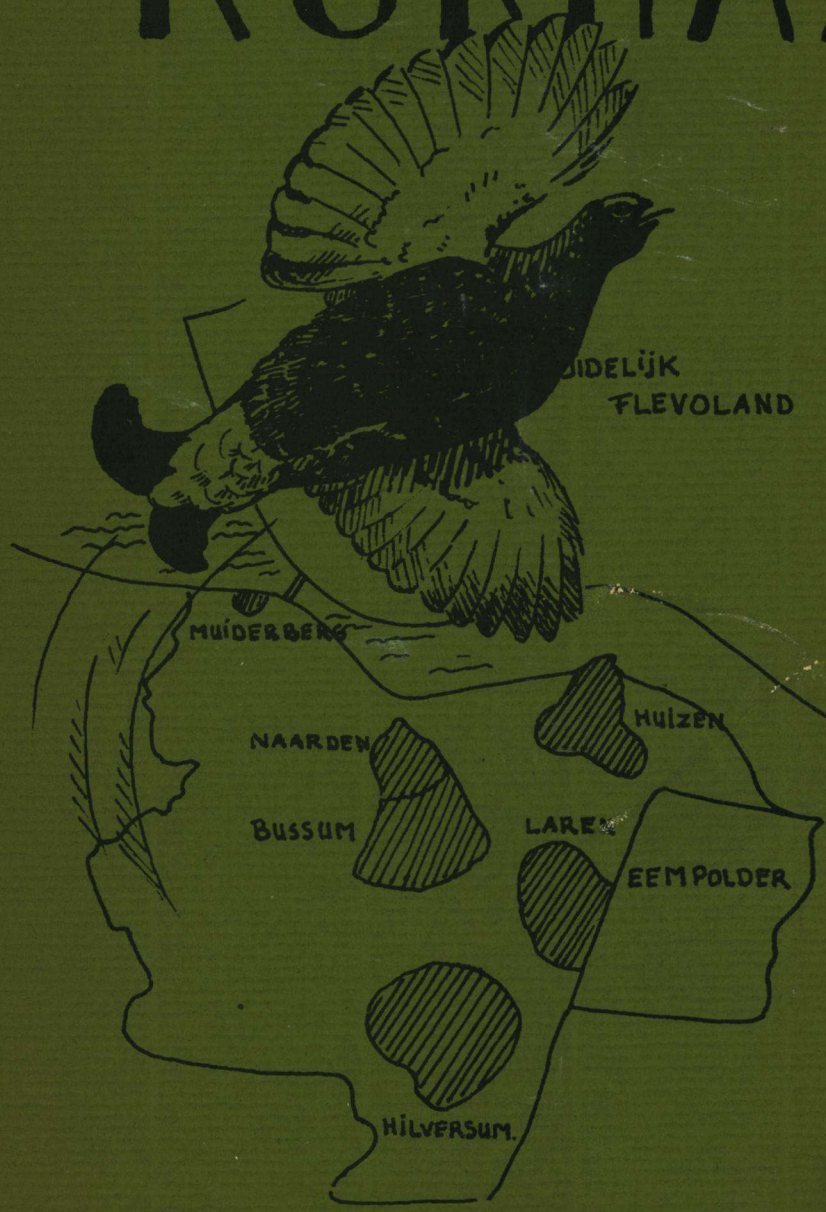

DE KORHAAN

VOGELWERKGROEP

HET GOOI EN OMSTREKEN

Vogels beschermen en honden aanlijnen

Het voorstel, d.d. 8 oktober 1975, van het bestuur van de Stichting "Gooisch Natuurreservaat" om uitbreiding van de hondenaanlijngebieden op haar grondgebied heeft veel tongen en pennen in beweging gebracht. De stichting schijnt haar voornemen om het gebod, in ruimere mate dan voorheen in te stellen, te hebben geargumenteed door er van uit te gaan, dat niet-aangelijnde honden (dat is iets anders dan loslopende honden zonder toezicht) schade toebrengen aan flora en fauna. De stichting wijst in dit verband met name op de schade die niet-aangelijnde honden zouden toebrengen aan de broedvogelstand.

Zij wil dit aantonen met enkele tellingen, die door het RIN werden uitgevoerd, van het aantal broedparen op de Gooise heiden van Boompiepers, Boom- en Veldleeuweriken. Hieruit wil men concluderen dat de achteruitgang van deze soorten, die een feit is, door niet-aangelijnde honden wordt veroorzaakt ! Er wordt aan voorbijgegaan dat deze achteruitgang niet van plaatselijke aard is en dat daar wel eens heel andere oorzaken in kunnen meespelen en aan ten grondslag kunnen liggen. Het ware te loven als men die eens nauwkeurig opspoorde !

De bestuurders van de Kynologenclubs "Gooi - en Eemland" en "Amsterdam" hebben over dit voorstel een gesprek met het bestuur der stichting gehad op 25 oktober 1976 in het Raadhuis te Hilversum. Er kwamen, sinds het voorstel bekend werd, meer reacties tégen dan vóór het hondenaanlijngebod. Ja zelfs werden er 3138 handtekeningen verzameld van mensen, die zich tegen het hondenaanlijngebod op natuurreservaatgronden keerden. Hieruit heeft zich op 30 november 1976 een hoorzitting geresulteerd welke in het Raadhuis te Hilversum plaatsvond, alwaar een forum van 10 personen onder voorzitterschap van drs. J. van Dis Hzn., plaatsvervangend voorzitter van het dagelijks bestuur van de stichting, zo'n kleine 300 mensen in de gelegenheid heeft gesteld hun reacties nader toe te lichten.

Van de reeds ontvangen reacties op de stichtingsvoorstellen was (voorzien van een commentaar door de rentmeester ing. J. Ph. Dhont) tesamen met alle andere ontvangen reacties een samenvatting opgenomen in een lijvig dossier. Dit dossier was van 15 november tot en met 30 december op diverse plaatsen in het Gooi ter visie gelegd voor belangstellenden. Het besloeg in het totaal ruim 130 pagina's. Ook hieruit bleek al duidelijk dat er een beter onderscheid gemaakt zou moeten worden gemaakt tussen niet-aangelijnde honden en loslopende honden.

Op bovengenoemde zitting zijn velen aan het woord geweest en hierbij werden heel wat serieuze argumenten tegen de uitbreiding van het hondenaanlijngebod naar voren gebracht. Hier kwamen ook een aantal argumenten van de stichting op min of meer losse schroeven te staan.

Een unieke gebeurtenis was het dat enkele dagen vóór deze hoorzitting van 30 november de afgevaardigden van de Kynologenclub "Gooi- en Eemland", de Kerngroep Milieu Defensie Naarden-Bussum, de Vogelwerkgroep "Het Gooi en Omstreken", het Leefmilieu Het Gooi en ondergetekende bij elkaar gekomen zijn. Nog unieker zou het worden dat deze mensen gezamenlijk tot een zelfde voorstel konden komen, waarbij met ieders wensen terdege rekening zou kunnen worden gehouden.

In het kort werd door bovenstaande organisaties (en deze brief werd behalve aan de pers ook op de hoorzitting uitgedeeld) het volgende voorgesteld:

1. Algehele afsluiting (dus voor alle publiek) van een gedeelte van de Westerbeide en Bussumerheide, ten behoeve van de fauna en in het bijzonder van het Korhoen en de Wulp gedurende het hele jaar. Het omliggende gebied zou dan voor een ieder toegankelijk moeten blijven op de aan te geven paden.
2. Voor wat betreft de andere gebieden het hondenaanlijngedod in de oude vorm te handhaven. Maar met de noodzakelijkheid dat terreinen waar Wulp, Bergeend, Houtsnip, Patrijs e.d. broeden gedurende de periode van 15 maart tot 15 juli een aanlijngedod moet gelden. Voor wat betreft het domicilie van het Ree zou dit gedod het hele jaar van kracht moeten zijn. Niet in aanmerking komende gebieden zouden daarentegen blijven of opengesteld moeten worden.
3. Voor alle voor het publiek vrij toegankelijke terreinen zou moeten gelden dat de mensen op de aan te geven paden moeten blijven en de honden los mogen. Het aantal paden zou zeer moeten worden beperkt, de honden zouden onder appel moeten blijven of zichtbaar voor de begeleider moeten zijn.
4. Om zo snel mogelijk tot een goed effect te kunnen komen werd voorgesteld de voorstellen vóór het broedseizoen 1977 te verwezenlijken.

Dit zou inhouden dat wij dankzij deze werkelijke unieke samenwerking een betere bescherming van de grote grondvogels zouden kunnen bewerkstelligen en wel op een zeer reële basis. Het zijn juist het Korhoen (het hele jaar door) en de Wulp, Houtsnip, Patrijs en Bergeend (in de broedtijd) die hiervan zouden moeten profiteren. De Bergeend is ondanks de drukte in het Gooi in aantal sterk vooruitgegaan. De achteruitgang van het Korhoen, Wulp, Houtsnip en Patrijs is niet van plaatselijke aard en hiervoor zijn duidelijk geheel andere oorzaken aan te wijzen. Het Ree is een dier dat zeker een bepaald rustgebied nodig heeft, maar neemt in Nederland in schrikbarend aantal toe. Dat Veldleeuwerik, Boomleeuwerik, Boompieper, Roodborsttapuit, Fitis, Geelgors, Kneu e.d. veel baat zouden hebben bij een hondenaanlijngedod, terwijl er aan de andere kant zo slordig met onze gebieden wordt omgesprongen, valt nog maar te bezien. Daarvoor zijn meerdere bepalingen nodig. Ofschoon dit in de eerste plaats een interne kwestie van de Stichting "Gooisch Natuurreservaat" zelf is komt er toch telkens weer de kwestie van het natuurbeheer om de hoek kijken. Er komen dan vragen zoals:

Moet de Vos al dan niet afgeschoten worden in een natuurreservaat als blijkt dat zij regulerend optreedt bij Konijnen en dat (zoals het RIN meldt) daar waar de Vos achteruit gaat ook het Korhoen in aantal achteruit gaat? Breken wetenschappelijke medewerkers van het RIN niet telkens weer een lans voor de Vos? Is bescherming van het Ree strikt noodzakelijk als men aan de andere kant zich bezorgd maakt over het Ree in Nederland? Moet de Bergeend in het Gooi beschermd worden, alhoewel de soort in vergelijking met vroeger jaren sterk vooruitgaat? Heeft het zin om één Wulpenpaar en enkele Korhoenders te sparen terwijl aan de andere zijde de bebouwing op en de versnippering van reservaatsterreinen hand over hand toeneemt? Een ieder heeft daar zo vanuit zijn eigen gezichtshoek zijn mening en zo ook wij vogelbeschermers! Het is ook gebleken dat er vaak onjuiste conclusies uit onduidelijk begrepen of gestelde, verwarrende of uit het verband gehaalde rapporten worden getrokken. Het gebruik van wetenschappelijke gegevens in de praktijk is nog altijd niet eenvoudig. Het is zonder meer duidelijk dat vele vogelsoorten in het Gooi en daarbuiten in aantal achteruitgaan. Hier zijn vele oorzaken voor aan te wijzen en er zijn er wellicht net zoveel die wij niet kennen. Een feit is ook dat als wij de terreinen van de stichting totaal af zouden sluiten er meer rust zou zijn en dit ongetwijfeld ten goede zou komen aan de flora en fauna. Maar wij moeten ook realistisch blijven en tot een compromis bereid zijn. Wij kunnen de recreatie onmogelijk negeren.

JAAP TAAPKEN.

PROGRAMMA

- Zaterdag Ochtendexcursie door het landgoed Gooilust. In 1625 kregen
8 januari enkele patriciërs vergunning de moerasgrond in cultuur te brengen. Zo ontstonden de fraaie buitenplaatsen in het Gooi zoals Hilverbeek, Spanderswoud, Cronebos. Gooilust heeft nu statige eiken- en beukenlanen. Fraaie bospartijen bieden een aantrekkelijke wandelgelegenheid en de vogels een goede verblijfplaats. Ook in de wintermaanden. De leiding: J. Harder. Vertrek: 9 uur vanaf de ingang Corverslaan.
- Zaterdag Dagexcursie naar Zeeland. Naar de pleisterplaatsen van o.a.
22 januari de ganzen en zwanen, met eigen auto's (niet-autobezitters kunnen vaak mee als passagier) Onder leiding van de heer IJ. Vogel gaat u de ochtendtrek van de ganzen en alle andere, in dit gebied verblijvende wintergasten observeren. Vertrek: 7 uur vanaf het Oosterspoorplein te Hilversum. Opgave voor 15 januari bij mej. A.V. Leyden, tel: 02153 - 86091 (na 18.30 uur). Dit i.v.m. afwezigheid van de heer C. de Rooy.
- Donderdag Twee onzer leden, de heren Martin Bouman en Paul van der Poel
27 januari zullen u vertellen van hun reizen naar IJsland. De door hen gemaakte dia's laten u genieten van het landschap en zijn bewoners. Onderdeel daarvan zijn natuurlijk de vele vogels.
- Zondag Dagexcursie naar de pier van IJmuiden. Wat trekt er in de
27 februari morgenuren zoal langs onze Noordzeekust? Dat kunt u zien tijdens deze excursie. In de loop van de dag maken we een wandeling door het duingebied. Uw gids is de heer IJ. Vogel. Vertrek 7.30 uur vanaf het Oosterspoorplein te Hilversum. Opgave voor 20 februari bij C. de Rooy, tel: 02158 - 1641 (na 18.00 uur) met vermelding van wel/niet-autobezitter en het aantal beschikbare plaatsen.
- Vrijdagavond Groeneveld en omgeving. Traditiegetrouw wordt op deze dag
4 maart weer een uilenexcursie gehouden in dit gebied. We hopen dat de uilen, net als u tussen 21.00 en ca 23.00 uur aanwezig zijn. Vertrek vanaf de parkeerplaats in Groeneveld. Bereikbaar - komende uit de richting Hilversum: via de Zandheuvelweg, langs Anna's hoeve de eerste weg rechts. Dit is na de rijkskwekerij Drakenburg. Komende van de rijksweg: de weg linksaf in, bij het bord "Kwekerij Drakenburg".

Voorlopig te verwachten excursies:

- Zondag 20 maart Gooimeerkust vertrek 7 uur
 Zaterdag 26 maart Texel vertrek 5.15 uur

Zorgt u voor de dagexcursie voor mondvoorraad, iets warmes te kunnen drinken (thermosfles) is in de wintermaanden bijzonder prettig. Vanzelfsprekend heeft u laarzen, regendichte en warme kleding bij u. Als u op het laatste moment verhinderd bent aan een opgegeven tocht deel te nemen, laat het de excursieleider of iemand die wel meegaat even weten, eventueel bij het vertrekpunt.

Noodschooltje Elke 2e dinsdag van de maand is het Noodschooltje open. Graaf Wichmanstraat 3 te Hilversum.

U kunt daar allerlei tijdschriften, boeken, verslagen en het waarnemingsarchief raadplegen of gewoon gezellig komen praten.

Bestuursmededelingen

1) 10 - jarig bestaan Vogelwerkgroep 't Gooi e.o.

Volgend jaar 1977 hoopt onze Vogelwerkgroep het 10jarig bestaan te kunnen vieren !

Inmiddels is er door enkele leden een avond aan besteed om over dit jubileum te praten. Uit dat gesprek zijn een aantal suggesties en ideeën naar voren gekomen om het 10jarig bestaan op gepaste wijze te vieren. Genoemd werden o.a. het organiseren van een "grote" lezing, een tentoonstelling houden, de uitgave van een speciale (of meerdere) Korhaan. Op de lezingen in oktober en november heb ik u al attent mogen maken op het nadere jubileum. Daarbij deed ik ook een beroep op de aanwezigen behulpzaam te zijn bij de voorbereidingen van de organisatie. Maar helaas...! Slechts één onzer leden bleek tot nu toe bereid mee te willen werken.

Daarom:vanaf deze plaats vragen wij u mee te willen werken aan de viering van ons 10jarig bestaan !!

Bent u hiertoe bereid, of wilt u er meer van weten, of heeft u misschien nog andere voorstellen, laat het ons zo snel mogelijk weten.

We rekenen op uw hulp !!!

Voor inlichtingen: J.Harder, Meteorenstraat 45, H'sum, tel: 035-52842.

11) Betaling kontributie 1977

In dit nummer vindt u de accept-girokaart voor de betaling van de kontributie voor het jaar 1977. Gebruikt u bij voorkeur deze accept-girokaart.

De kontributie bedraagt f 20,— , huisgenoot-leden f 10,— , abonnement Het Vogeljaar thans f 12,— .

Willen de leden die via onze Vogelwerkgroep een abonnement op Het Vogeljaar hebben, eraan denken ook dit bedrag over te maken.

Mej.A. van Leyden
(penningmeesteresse)

111) L e d e n m u t a t i e s

Nieuwe leden:

mevr. M.H. Bloemhard	Jan van Riebeeckweg	127, Hilversum	035-599966
mej. J. Enserink	Havenstraat	1, Huizen	
dhr. J.A.H. Bult	Zuidereind	594, 'sGravel.	035-61693
dhr. W.J. Mol	A.W.van Voordenlaan	9, Kortenhoef	" -62078
dhr. F.J. Siemensma	Reigerlaan	10, Kortenhoef	" -61358
dhr. H.A. Vonk	Sperwerlaan	29, Maartensdijk	03461 - 2163

Bedankt als lid resp. afgevoerd:

dhr. G.T.C. van Til	Pestalozzihof	2, Amsterdam	
dhr. R. Hovingh	Dorpsstraat	62, Streefkerk	
dhr. B. Hartkamp	Hazenstraat	42, Hilversum	
dhr. J. Altena	Asterstraat	16, Hilversum	
dhr. B. Bokhorst	Matenlaan	105, Arnhem	
nej. J.M. Piscaer	Berkenweg	8a, Baarn	

IV) Subgroep Zuidelijk Flevoland

De subgroep Zuidelijk-Flevoland heeft een schrijnend tekort aan tellers
voor : 12 februari
12 maart
16 april.

Wij hebben een afspraak met de telgroep IJsselmeertellingen om van ons deel telgegevens te leveren van het waterwild. Die afspraak loopt tot april.

Op deze drie data moeten geteld worden de volgende trajecten, die ieder door iemand afzonderlijk gedaan moeten worden:

traject 1 van de Gooimeerkust - van de brug bij Muiderberg tot fort Ronduit bij Naarden.

traject 3 van de Gooimeerkust - van de Zuiderzeeweg tot de pier van de haven in Huizen

de Gooimeerdijk - van de brug bij Muiderberg tot paal 24.

Voor alle teldelen geldt, dat er op het water geteld wordt tot aan de vaargeulbetonning.

Als u mogelijkheden heeft om een keer een telling te doen, wilt u dan contact opnemen met mevr. Hartlief, tel: 02159 - 31226 (tussen 18.00 uur en 20.00 uur).

V) Subgroep Avifauna

Op dinsdag 1 februari wordt er weer de jaarlijkse Avifauna - avond gehouden, waarop de plannen voor het zomerhalfjaar van 1977 besproken worden.

Hier komen in elk geval aan de orde :

- 1) roofvogeltelling in februari;
- 2) atlasproject in het Gooi in 1977;
- 3) broedvogelinventarisaties in 1977.

Als u in één van bovenstaande plannen geïnteresseerd bent, kunt u zich op deze avond hiervoor opgeven.

De avond wordt zoals gewoonlijk gehouden in het noodschooltje, Graaf-Wichmanstraat 3 te Hilversum.

Begintijd : 20.00 uur.

VI) Archiefruimte gevraagd

Weet één onzer leden misschien een geschikte ruimte waar de vereniging het archief kwijt kan ?

Hierin zouden enige kasten, een tafel en stoelen een plaats moeten vinden.

Opgave met vermelding van huurprijs gaarne aan de redactie.

Op 22 januari 1977 wordt in de "Buitensocieteit", Coehoornsingel 1, Zutphen een symposium gehouden over het onderwerp "Kievitseieren rapen, ja of nee."

Het doel is zoveel mogelijk feiten en meningen rond het jaarlijks rapen van de eieren van de Kievit naar voren te brengen.

Een vertegenwoordiger van CRM zal de wettelijke en politieke situatie schetsen, mensen vanuit de wetenschap zijn uitgenodigd, alsmede vertegenwoordigers uit de vogelbeschermingswereld.

Tenslotte zal een buitenlandse gast zijn visie geven over het Kievitseieren rapen in Nederland in het kader van Europese natuurbescherming.

Het symposium is voor iedere geïnteresseerde gratis toegankelijk.

Belangstellenden kunnen zich wenden tot de redactie.

Voor twee personen zijn reductie-koupons van de Nederlandse Spoorwegen beschikbaar.

EXCURSIE - VERSLAG T E X E L

Even kwart over vijf staan twee met laarzen, tassen en kijkers toegeruste personen aan de voet van het Bussumse viaduct in het felle licht van de natriumlampen.

Dan doemt de VWG-karavaan op in het duister, portieren zwaaien open, handen worden geschud en dan gaat het, na een herindelings van de wagenbemanningen, richting Texel.

Anderhalf uur later in Den Helder breekt de dag aan; aarzelend, grauw en koud.

Hier ontmoetten we nog een paar VWG-ers, evenals wij op weg naar het Schapeneiland.

De boottocht over het Marsdiep levert naast de lang ontbeerde koffie en bij sommigen een gevoel van "zeeziekte", ook nog een Drieteenmeeuw op, die ons heel fraai demonstreert hoe inktzwart de punten van zijn vleugels wel zijn.

Na de ontscheping de Prins Hendrikpolder in, waar de gevolgen van de voorbije, hete zomer, nog goed zichtbaar zijn.

Het verdorde gras herbergt dan ook slechts enkele Wulpen en Scholteksters.

Achter de Waddenzeedijk treffen we een paar Eidereenden en Steenloper-tjes aan.

Dan via Oudeschild, waar de familie Pollema zich bij ons aansluit, naar Dijkmanshuizen en Waal en Burg met onderweg: Goud- en Zilverplevier, Watersnip, Torenvalk, Gras- en Oeverpieper, Tapuit, Dodaars, Patrijs, Tureluur, Groenling en, heel mooi op een "Tuunwaoltje", een Paapje.

Waal en Burg brengt, naast talrijke Wulpen, Wintertalingen en Bonte Strandlopers, voor de meesten de eerste Smienten en Pijlstaarten van dit najaar. Ook wat Rietgorzen, Oeverpiepers en Ringmussen worden hier waargenomen.

Amusant is een Bont Strandlopertje, dat hier onbeschat in de felle wind tracht te slapen. Af en toe wordt het diertje een paar meter opzij geblazen, maar met een verbazingwekkende hardnekkigheid sjouwt het vogeltje steeds weer door de zachte modder naar zijn uitverkoren slaappleats. Het zet de veertjes uit, trekt een pootje op en sláápt. Tot de volgende windstoot.....

Al vogelend gaan we oostwaarts, naar de Bol, waar we vanaf de dijk een goed overzicht hebben op de plas en het achter de molen gelegen weiland. Hier fourageren o.a.: Zilverplevier, Pijlstaart, Kanoetstrandloper, Blauwe Reiger, Wilde Eend, Meerkoet, Smient, een tiental Rotganzen en een paar Dodaarsjes.

Hoog in de lucht bidt een Torenvalkje. En dan..... tijd voor Koffie, Snert, en Pannekoek die hier het formaat van redelijk uit de kluiten gewassen wagenwielen hebben. Na de inwendige mens versterkt te hebben, wordt de tocht hervat met een wandeling over de dijk naar de Schorren. Jammer genoeg werkt het tij niet mee; door de lage vloedstand zitten de vogels vaak zeer ver van ons af. Wel zijn Wulp, Bergeend en Rotgans te onderscheiden en verder op het wad een "streep" van zeker vierhonderd Rosse Grutto's.

Een eindelijk doorbrekend, maar vaal zonnetje, tovertgelige tinten, die de subtiele schoonheid van het wad nog eens extra benutten, maar tegelijkertijd het waarnemen zeer bemoeilijken.

Met tranende ogen van de straffe wind draaien we ons naar het aan de binnenzijde van de dijk gelegen land, waar zich vrij grote groepen vogels ophouden.

Steenlopers, Tureluurs, Zilver- en Goudplevieren, Grutto's, Kluten en een bijzonder fraai groepje Bonte Strandlopers dat zich, zonder teken van verontrusting, tot op een meter of vier laat benaderen.

Ook een stuk of zes Roodborstjes scharrelen langs het dijktafud hun kostje bij elkaar. Een nare zaak is de vondst van een stel dode Eider-eenden en de resten van een nog vrij jonge zeehond. Wat somber gestemd gaan we verder.

Opeens laait er een felle discussie op over een "mystery bird" die het heeft gewaagd over te vliegen zonder zich te laten determineren. De vogel blijkt slechts door enkelen gezien en de meningen lopen dan ook nogal wat uiteen.

Zo worden Groenpootruiter en Poelsnip (!) genoemd. Gevoelig voor de argumenten van beide partijen besluit de kleine gemeenschap tot een compromis en wordt de Groenpootsnip, een tot dusver onbekende soort, aan de Nederlandse lijst toegevoegd.

Van de Schorren naar de Cocksdoorp en het strand bij de vuurtoren waar lange rijen Grove dennetakken zijn geplant om verstuiving van het (Eierlandse) duinzand tegen te gaan. Ze blijken echter nog een functie te hebben; die van pleisterplaats voor tal van kleinere vogels. We noteren: Groenlingen, Gekraagde Roodstaarten, zeven Puffers, Roodborstjes, drie Beplijsters, Kneuen, Vinken, Goudhaantjes, Zanglijsters en een zangertje dat ons aanvankelijk nogal wat moeilijkheden geeft, maar waarvan later kan worden vastgesteld dat het hier om een Tuinfluiter gaat.

Een schrill geroep maakt ons opmerkzaam op "leven" boven zee. Negen Grote Sterns tellen we, die in "gezelschap" van een kleine Jager naar het Zuiden koersen.

Een bezoekje aan het Kogerstrand levert zegge en schrijve één Tapuit op. En ook de verwachte Ransuilen op de zo langzamerhand overbekende roestplaats in de Staatsbossen laten het afweten. Wel worden wat braakballen en slagpenen gevonden.

Langzamerhand is het tijd geworden voor ons laatste programma-punt, de Mokbaai.

Rijdend langs de Westerduinen doen we nog een Blauwe Kiekendief opvliegen, die op zijn beurt weer zes Roodborsttapuiten opschrikt.

De Mokbaai maakt een verlaten indruk. Alleen wat Wintertalingen, Bergeenden en Rosse Grutto's krijgen we hier "in de kijker" en achter de Marinebasis zijn wat Wulpen en Tureluurs hoorbaar. Wel komen voortdurend troepen Spreeuwen over, op weg naar de slaapplaatsen. Ook een Tortelduif en een Koperwiek worden gezien.

Boven de duinrand vertoont zich een stootvogel en een blik door de kijker leert dat het hier om een Blauwe Kiekendief gaat. Een paar Torenvalken jagen in snelle vlucht over de weelderige duinbegroeiing, terwijl een derde exemplaar zich biddend op de achtergrond houdt.

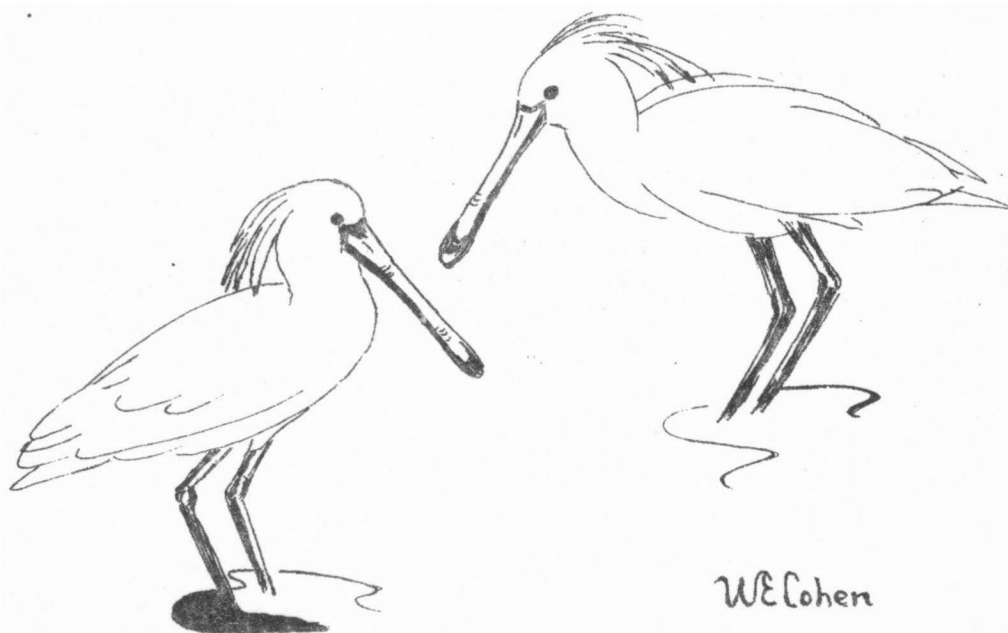
Een wandeling door het achterliggende duingebied voert ons naar een plas met een zeer gevarieerde vogelbevolking van onder andere: Kluut, Kempmaan, Bergeend, Bonte- en Kanoetstrandloper, Groenpootruiter, Krakeend, Smient, Pijlstaart, Watersnip, Knobbelzwaan en, tot onze verrassing, ook nog een tweetal Lepelaars.

Het loopt inmiddels tegen vijven en besloten wordt na nog een laatste blik op de plas de veerboot op te zoeken. Maar nog een laatste sensatie dient zich aan, ditmaal in de vorm van een Grote Jager die, als uit het niets opgedoken, plotseling in het midden van de plas neerstrikt. Er ontstaat een geweldig rumoer, een grote wolk meeuwen, eenden en steltlopers stuift uiteen.

De "Skua" heeft echter geen belangstelling voor de paniek onder zijn potentiële maaltijden en begint rustig zijn veren te ordenen. Dan rekt de vogel zich uit en klappert een paar keer met de vleugels, waarbij de witte plekken aan de basis van de handpennen goed zichtbaar zijn, alvorens de kop in de veren te steken. Langzaam strijken de vogels, zij het op veilige afstand, weer neer en de plas komt weer tot rust.

De dag eindigt zoals die begon; met de oversteek van het Marsdiep en een Drieteenmeeuw, die even om de boot heendraait om dan in de schemering te verdwijnen.

F.R.

WAARNEMINGEN BIJ EEN SPREEUWENSLAAPPLAATS

P. van der Poel

Het is nu alweer meer dan een half jaar geleden dat 's avonds grote troepen Spreeuwen zich verzamelden in en rond Hilversum. Tegen de tijd dat het donker werd vlogen ze in de richting van het Corversbos, waar de Spreeuwenwolken dan een soort zwarte hagelbuien loslieten op de aanplantingen van naalddhout. Soms waren binnen enkele minuten alle Spreeuwen gaan zitten op de takken, dicht opeen gepakt en volop kwetterend.

Op vele plaatsen in Hilversum keken de bewoners aan het eind van de middag al angstig uit naar de invasie. Nu en dan kwamen mensen naar buiten om de Spreeuwen te verjagen; hierbij maakten ze zoveel mogelijk lawaai door deksels tegen elkaar te slaan of zelfs alarmpistolen af te schieten. Wanneer ze een groep - tijdelijk - op de vlucht joegen, werden ze vaak getroffen door enkele flodders waarmee de wegvliegende Spreeuwen terugbetaalden.

Velen zullen zich afvragen of het verschijnsel dat zoveel Spreeuwen bij elkaar komen zo bijzonder is. Nu, dat is het niet. Spreeuwen slapen buiten de broedtijd altijd op gemeenschappelijke slaappleatsen. Doorgaans zijn die slaappleatsen echter niet zo dicht bij de huizen en lang niet altijd in een bos. In Amsterdam slapen vaak veel Spreeuwen in de bomen tegenover het Centraal Station.

Spreeuwen hebben hun slaappleatsen veelal in rietvelden, waar grote oppervlaktes riet sneuvelen onder de massa's Spreeuwen. Een bekende plaats waar ze in het riet plegen te slapen is het Naardermeer. Aan het begin van deze eeuw is daar al over geschreven door Jac. P. Thijsse ("De Spreeuwenwolk" in "Uit de Levende Natuur"). In dat verhaal beschrijft hij op zijn bekende manier hoe hij op een avond het slapen gaan van de Spreeuwen daar heeft kunnen aanschouwen. Ook vertelt hij - op zo'n suggestieve manier dat je zou denken er bij te zijn geweest - hoe een Sperwer op de Spreeuwen joeg. Uit het hele verhaal proef je de sfeer die er hangt wanneer je het imposante schouwspel van de slaaptrek van de Spreeuwen gadeslaat.

Het schouwspel bij het Corversbos was dermate boeiend dat de mensen 's avonds in steeds grotere getale kwamen kijken. De meeste toeschouwers hadden er de eventuele voltreffers op kleding en hoofd ruimschoots voor over!

In dit stukje wil ik proberen iets te vertellen van deze - voor mij zo fijne - tijd en van allerlei ervaringen die ik daar heb opgedaan, ook al kan ik het niet zo plastisch weergeven als Thijsse dat kon. Het voornaamste doel is om te laten zien hoe je vaak zeer dicht bij huis op een indringende manier veel kan leren. Het geeft mij altijd veel meer voldoening iets te leren in het veld, dan alles uit boeken te halen. Hiermee wil ik niet zeggen dat het niet fijn kan zijn om boeken te lezen over je favoriete onderwerpen. Door datgene dat je in boeken gelezen hebt, kun je juist gestimuleerd worden in het veld op bepaalde gedragingen en dergelijke te gaan letten.

Tijdens alle keren dat ik heb staan kijken noteerde ik zoveel mogelijk van hetgeen mij opviel. Ik ben mij ervan bewust dat erg veel dingen mij zijn ontgaan en dat ik veel niet opgeschreven heb (of vergeten ben) door de snelle opeenvolging van gebeurtenissen.

Hoewel het mij niet ontgaan was dat er in februari op een gegeven ogenblik 's avonds grote Spreeuwenwolken rondvlogen en er overdag vaak Sperwers (soms twee tegelijk) boven Hilversum joegen, duurde het tot de 29e van die maand vóór ik ontdekte waar de Spreeuwen sliepen.

Die dag stond ik in de ochtendschemering op de brug van de Gijsbrocht v. Aemstelstraat over de Gooise Vaart naar baltsende Dodaarsjes te kijken. Plotseling hoorde ik een geluid dat deed denken aan een donderbui die opeens losbarst.

Toen ik opkeek zag ik laag over de rand van het Corversbos een enorme massa Spreeuwen aankomen. Nadat zij mij gepasseerd waren in de richting van de Kerke-landen, zag ik nog hoe groepen zich afsplitsten van de hoofdmacht en uitwaaierden over Hilversum. In het Corversbos rook ik even later duidelijk de plaats waar zij gezeten hadden in een sparrenaanplant. De takken waren bepleisterd met uitwerpselen en ook de grond onder de bomen was bedekt met een mestlaag.

Vanaf die dag ben ik vrijwel iedere avond en vaak ook 's ochtends gaan kijken naar de verzamelende, respectievelijk vertrekkende, Spreeuwen. Het duurde echter ongeveer tot 10 maart voordat ik serieuze pogingen deed het aantal Spreeuwen vast te stellen. Dit deed ik door het afpassen van groepjes waarvan ik het aantal redelijk kon vaststellen.

Doordat aankomende wolken Spreeuwen zich vaak vermengden en rondvlogen, waren de schattingen uiteraard niet al te nauwkeurig. De ene avond verliep de aankomst van de Spreeuwen regelmatig dan de andere. Een extra moeilijkheid werd soms veroorzaakt doordat de Spreeuwen plotseling op een andere plaats verzamelden of gingen slapen. Tweemaal sliepen ze zelfs meer dan een kilometer verder op. Meestal echter doken ze in de aanplantingen langs de Schuttersweg, ongeveer ter hoogte van de NCRV studio.

Een paar maal heb ik een aantal foto's gemaakt van Spreeuwenwolken (kleinbeeld, op een 27 DIN film met een 28 mm groothoeklens), waarvan ik de aantallen reeds geschat had. Naderhand werden op de vergrotingen zo goed mogelijk alle stipjes geteld. Hieruit berekende ik dat mijn schattingsfout (voor afzonderlijke wolken) tussen de + en - 7% lag.

Van 25 maart tot en met 1 april heb ik niet kunnen tellen omdat ik toen met vakantie was.

Ochtendtellingen waren in de regel bijzonder moeilijk, doordat de Spreeuwen iedere dag weer in een andere - moeilijk te voorspellen - richting wegvlogen. Bovendien vlogen ze altijd laag over de boomtoppen.

In grafieken 1 en 2 heb ik getracht weer te geven hoe het aantalverloop was in de periode van 10 tot 24 maart en van 2 tot 16 april. Uit de grafieken blijkt dat het aantal Spreeuwen op de slaappleaats(en) niet constant was. Dit kan ten dele veroorzaakt zijn door telfouten. Een belangrijke oorzaak voor de schommelingen is vermoedelijk ook het feit dat er steeds Spreeuwen bijkwamen vanuit hun meer zuidelijke winterkwartieren (onze broedvogels dus), terwijl onze wintergasten geleidelijk naar het noorden vertrokken.

Na mijn terugkomst van de vakantie bleek dat er meer Spreeuwen waren dan voor mijn vertrek. (Tijdens de overtocht vanuit Engeland zag ik in de ochtend Spreeuwen van over zee de Nederlandse kust bereiken.) Na een maximum bereikt te hebben rond 4 april, daalde het aantal vrij snel, totdat er op 15 april nog maar enkele duizenden over waren.

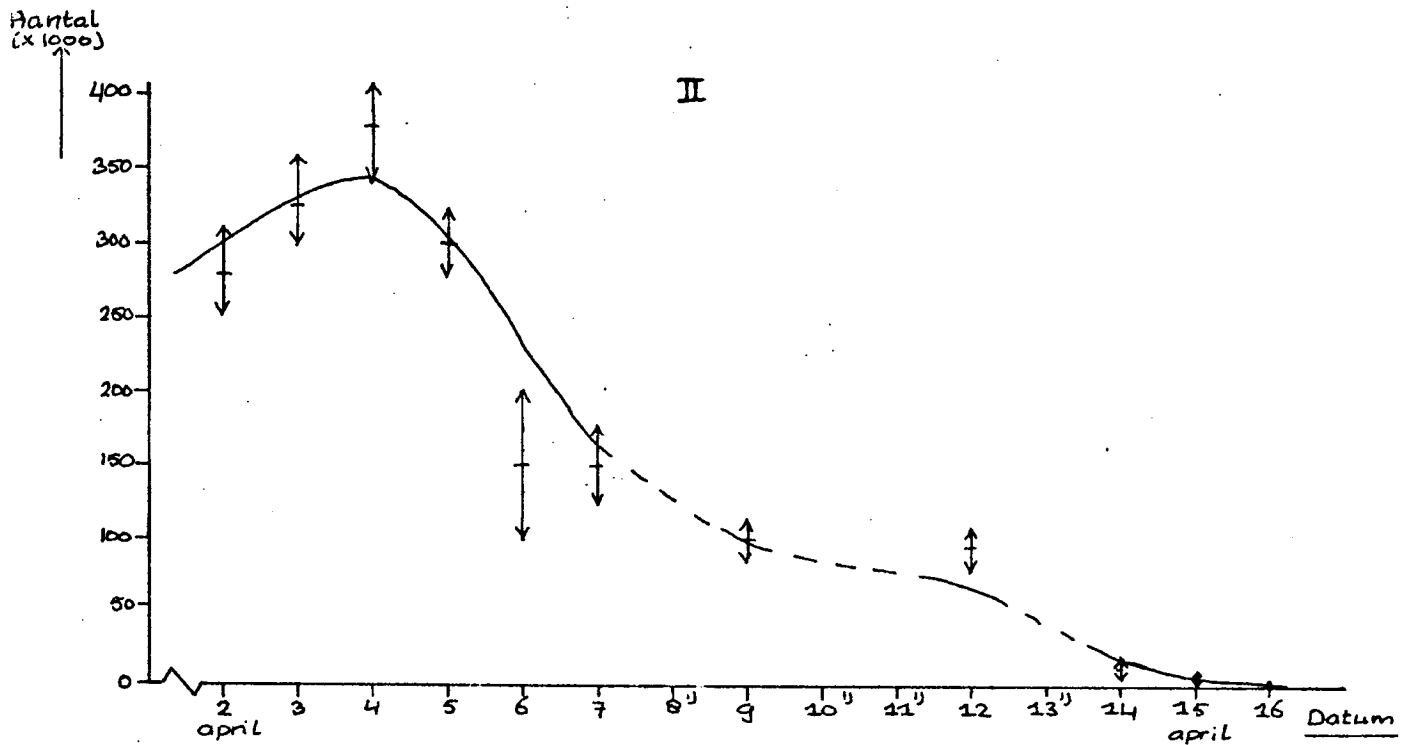
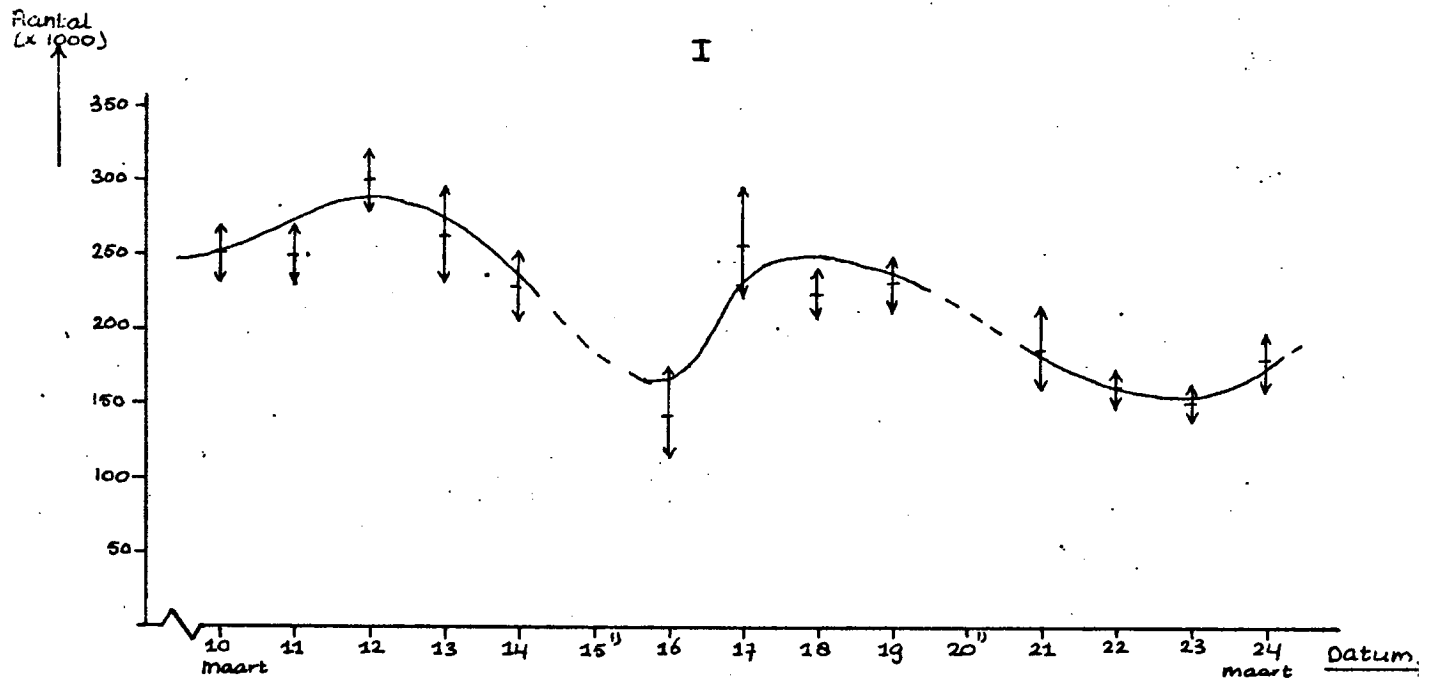
Uit mijn notities blijkt dat het me op 8 april begon op te vallen dat er 's avonds veel Spreeuwen gepaard aankwamen. Op 13 april waren de meeste Spreeuwen gepaard, waarbij het op 14 en 15 april zo was dat eerst de gepaarde vogels aankwamen en nogal verspreid gingen zitten; bovendien was er veel heen en weer gevlieg. Na 20 tot 25 minuten kwamen de eerste groepen "vrijgezellen" aan, die zich bij de anderen aansloten. Op 17 april was het Spreeuwenfeest over en kwamen er nog maar enkele Spreeuwen kijken.

GRAFIEK I & II Aantalsverloop Spreeuwen op slaapplaatsen in Corversbos:

I periode 10 t/m 24 maart

II. periode 2 t/m 16 april

De lengte van de pijlen geeft het schattingsinterval aan (inclusief +/- 7%).

1) Niet op deze datum geteld of tellen onmogelijk

In de periode vóór mijn vakantie heb ik overdag regelmatig gezocht naar dode vogels om te trachten - aan de hand van eventueel geringde vogels - de herkomst van de Spreeuwen vast te stellen. In de nacht sterven er vaak zieke vogels, terwijl velen het slaapbos niet eens bereiken maar tijdens de avondtrek dood uit de "verzamelbomen" tuimelen.

In twee weken tijd vond ik meer dan 130 lijkjes, waarvan er twee een ring droegen. Op 2 maart vond één van de vaste toeschouwers niet ver van de slaappleaats nog een dode Spreeuw met ring.

In alle drie de gevallen betrof het Nederlandse ringen:

<u>Ringnummer</u>	<u>Geringd te</u>	<u>D a t u m</u>	<u>R i n g e r</u>
K 492.398	Laren	15-12-1975	E.R. Osieck
K 492.638	Laren	31- 1-1976	E.R. Osieck
K 427.469	Ede	1- 2-1976	H. Stel

Na mijn terugkomst uit Engeland had ik geen tijd meer om met het zoeken door te gaan.

Bij het zoeken op de slaappleaatsen vond ik ook regelmatig plukresten door Sperwers achtergelaten. Op den duur ging het vinden van lijkjes en plukresten me steeds gemakkelijker af. Het viel op dat de Sperwers hun prooi vaak op vaste plaatsen plukten, meestal op een boomstompje of andere verhoging. In vrijwel alle gevallen lagen de plukresten op de overgang van dichte (naaldhout aanplant) naar meer open begroeiing (randen met loofbomen). Slechts in één aanplant van dennen gemengd met loofhout - hier werd tweemaal geslapen - lagen de plukresten kriskras verspreid. De bomen stonden hier vrij ver uitelkaar en doordat er geen blad aan de bomen zat, was het vrij open.

In de meeste gevallen was de kop van de romp afgetrokken en lag deze vaak vrij ver van de plukresten af. Doorgaans was alleen de borst van de Spreeuw opengepikt (de borstspieren worden als "lekkernij" het eerst gegeten). In de twee weken dat ik naar dode Spreeuwen zocht vond ik 73 plukresten van Spreeuwen en één van een Merel.

Onder de bomen waar 's ochtends de Sperwers vaak vóór en na het jagen kwamen zitten, vond ik tweemaal een Sperwer braakbal.

I

II

I Snaveltype van stootvogelsoorten die hun prooi met de klauwen doden en met de snavel in stukken scheuren.

II Snaveltype van stootvogelsoorten die hun prooi met de klauwen grijpen maar met de snavel doden en verscheuren.

(Tekeningen naar "Het Leven der Dieren", deel VII)

Alvorens nader in te gaan op het jagen van Sperwer en Bosuil, wil ik eerst nog proberen de coördinatie van de vliegbewegingen van de Spreeuwenwolken te beschrijven evenals hun gedrag op de slaappleats.

Alle keren dat ik ben gaan kijken was ik weer verbaasd om te zien hoe de wolkenmassa's heen en weer zwenkten en hoe twee wolken uit verschillende richtingen samen tot één wolk versmolten. Nooit was er enige aanwijzing van een botsing of paniek omdat ze niet wisten wat te doen. Integendeel, het leek wel of ze voorvoelden welke wending gemaakt moest worden.

Soms raakten andere vogelsoorten verzeild in de Spreeuwenmassa. Dit waren meestal Houtduiven en een enkele keer Kauwtjes. De houtduiven zaten toen al op eieren (op 9 maart zag ik de eerste jongen in nesten), en vlogen zo nu en dan in paniek op wanneer er plotseling een escradon Spreeuwen laag over raasde. Wanneer deze Houtduiven tussen de Spreeuwen terecht kwamen, wisten ze absoluut niet hoe ze mee moesten buigen met alle bochten en draaien van de Spreeuwenwolk. Met "hoekige" en onregelmatige vleugelslagen - zo nu en dan lieten ze zich zelfs een eindje vallen - probeerden ze te ontsnappen. Wanneer dit lukte, werden de duiven vaak verrast door een plotselinge bocht van de Spreeuwen en raakten ze opnieuw verward in de Spreeuwenkluwen.

Vóór het slapen gaan verzamelden de Spreeuwen zich ook vaak in de weilanden; soms was het alsof één van de weilanden omgeploegd was. Grote oppervlakten waren dan helemaal bedekt door een tapijt van vogels, waarbij het leek alsof het tapijt zichzelf voortrolde als een oneindige loper. De achterste vogels vlogen steeds naar voren om daar weer te landen, enz. Bij het passeren van een sloot ontstond er vaak een hele waternevel doordat de Spreeuwen kennelijk niet goed keken waar ze landden. Ook bij plotseling opvliegen zag ik soms dit verschijnsel optreden.

Op de slaappleats is het een enkele maal gelukt om de tijd waarin de Spreeuwen in de bomen neerdaalden vast te stellen. In alle gevallen bleek dat de "landingsnelheid" 550 tot 650 Spreeuwen per seconde bedroeg. Daarbij gingen ze steeds zo dicht mogelijk bij elkaar zitten. Doordat vaak de takken te ver doorbogen onder de vele Spreeuwen, werd er meestal nog wat heen en weer gefladderd. Wanneer de duisternis was ingevallen bleef de Spreeuwenschare zitten kwetteren tot de volgende dag.

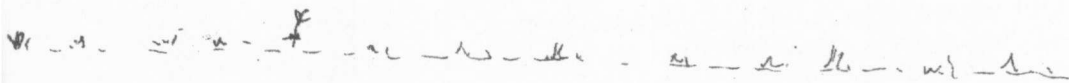
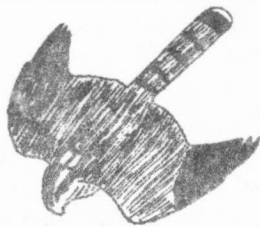
In de ochtendschemering begonnen de Sperwers met "verkenningsvluchten" over de slaappleats. Bij het verschijnen van een Sperwer verstomde het geluid van de Spreeuwen om na het passeren van hun vijand weer snel toe te nemen. Dit verschijnsel nam ik eenmaal waar toen drie Kokmeeuwen op ochtendtrek laag overkwamen. Overvliegende Houtduiven of andere vogelsoorten leverden deze reactie niet op.

Ik ben ook 's nachts nog wel gaan kijken en luisteren op de Spreeuwenslaappleats wanneer de Bosuilen hun jacht op de Spreeuwen geopend hadden. In totaal ben ik een keer of zes tussen 23.00 en 04.00 gaan kijken. De Spreeuwen reageerden niet op overvliegende Bosuilen; kennelijk zagen ze hun niet goed genoeg om er angstig voor te zwijgen. Driemaal heb ik meegemaakt dat een Bosuil een Spreeuw uit de massa wegplukte zonder dat de andere vogels reageerden op de doodskreten van hun soortgenootje.

Nu ben ik automatisch terechtgekomen bij de predatoren van de Spreeuw. Van deze predatoren - de Sperwer en de Bosuil - heb ik vooral veel gezien van het gedrag van de Sperwer. Uit mijn notities bleek dat ik alleen al minstens 12 maal heb gezien hoe een Sperwer daadwerkelijk een Spreeuw sloeg. Het aantal Sperwers was moeilijk vast te stellen omdat je nu eenmaal nooit weet of je steeds het zelfde exemplaar voorbij ziet komen of steeds weer een andere.

In de ochtenduren werd het tellen vergemakkelijkt omdat dan door het weinige verkeer de doodskreten van de Spreeuwen goed te horen waren. De eerste Sperwers kwamen vóór zonsopgang aan en gingen dan meestal in de bomen langs het rijwielpad ter hoogte van de slaapplaats zitten. Na enkele verkenningsvluchten lukte het de Sperwers geleidelijk om groepen Spreeuwen op te jagen (naarmate het lichter werd).

Aan de hand van mijn waarnemingen schat ik dat 's ochtends meestal 4 tot 6 Sperwers aanwezig waren. Voor de avond schat ik het aantal op 1 tot 3 Sperwers. Vermoedelijk kwamen alleen de nog hongerige exemplaren nog even een avondmaal halen. Steeds als ik twee of meer Sperwers gelijktijdig zag jagen, viel het mij op dat ze individueel jaagden en geen spoor van samenwerking vertoonden. Ze gedroegen zich niet vijandig ten opzichte van elkaar, hoewel ze soms vrij dicht in elkaars buurt kwamen.

Figuur 1 ~ Sperwer stoot op Spreeuw

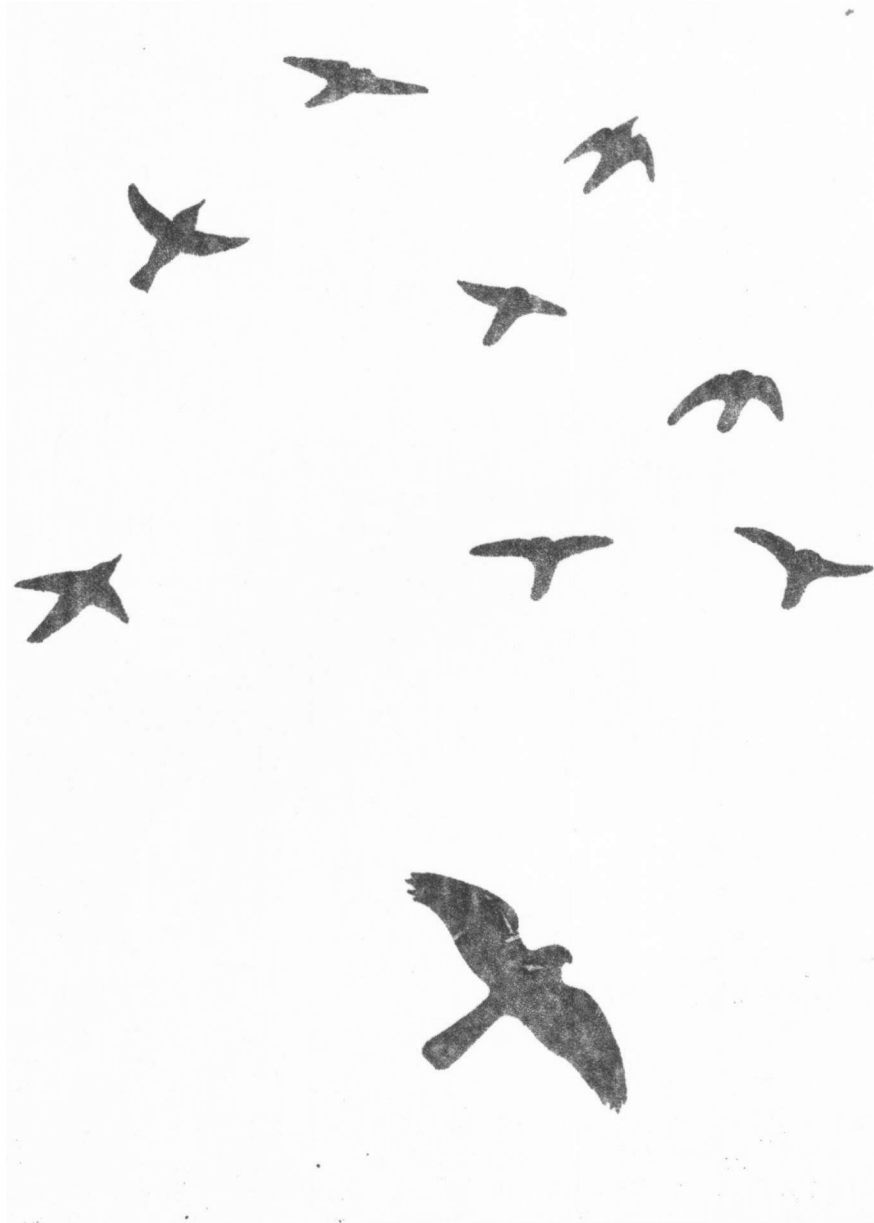
(naar voorbeelden uit "Vogels Onderweg" en "Roofvogeltabel" getekend)

Figuur 2 - Reactie van Spreeuwenwolk op van anderen naderende Sperwer

Thijsse heeft in zijn verhaal "De Spreeuwenwolk" op beeldende wijze beschreven hoe een wolk Spreeuwen reageert op een aanval van een Sperwer. Dit heb ik vooral 's avonds meermalen goed kunnen zien. Wanneer de Spreeuwen in grote troepen vlogen en beneden hen plotseling een Sperwer opdoemde, dan balde een hoofdmacht van Spreeuwen zich boven de Sperwer samen. Als deze op zijn karakteristieke manier omhoog vloog, steeg de hele wolk (als een groot wiel) boven hem uit, hetgeen vaak prachtige "stippelpatronen" te zien gaf. In Figuur 2 heb ik geprobeerd dit weer te geven.

Wanneer de Sperwer van grotere hoogte aankwam, zag je allerlei vreemde patronen binnen de wolk ontstaan, een soort banden met verdichtingen en verdunningen bijvoorbeeld, waardoor je het idee had van een soort elastische ballon die allerlei vervormingen onderging en als één geheel de "prikken" van de stotende Sperwer ontweek. Soms slaagde één van de Spreeuwen er niet in om in de groep te blijven en werd dan achtervolgd door de Sperwer; de Spreeuw dook meestal tussen de bomen door zodat de afloop van de strijd doorgaans niet te zien was. Ik heb ook regelmatig gezien hoe een groepje Spreeuwen een jagende Sperwer lastig viel door constant boven hem te blijven vliegen; hierbij lieten ze veelal een aparte kreet horen. Dit heb ik vaak overdag gezien vlak bij huis en in Figuur 3 heb ik dit geprobeerd weer te geven.

Figuur 3 - Sperwer lastig gevallen door Spreeuwen

Eén van de keren dat ik 's ochtends kwam kijken zag ik in de schemering hoe een Sperwer een Spreeuw - die hij met anderen uit de slaappleats had verjaagd - sloeg. Hij daalde met de luidkeels gillende Spreeuw aan de rand van het pad. Het duurde bijna 1 minuut tot de Spreeuw geen geluid meer maakte. Tot die tijd spartelde hij zo hevig dat de Sperwer met z'n vleugeltoppen en staart op de grond moest steunen. Aangezien de Sperwer zijn prooi met de klauwen doodt, verbaasde het mij dit exemplaar af en toe naar de Spreeuw te zien pikken; later vond ik geen enkele veer op deze plaats.

Nadat de Spreeuw niet meer bewoog en geen geluid meer maakte, bleef de Sperwer nog bijna twee minuten met de Spreeuw in zijn klauwen zitten, om vervolgens naar de dichtere overgangszone naaldhout-loofhout te vliegen. Op die plaats, zo'n 30 meter verderop, vond ik later de plukrest.

Soms had ik het geluk om te zien hoe een afgezonderde Spreeuw over grote afstanden achtervolgd werd. Eénmaal liet een luidkeels schreeuwende Spreeuw zich door de takken van een beuk op de grond ploffen aan de rand van de sparrenaanplant, terwijl een Sperwer hem driest volgde. Nadat de Sperwer de onderste tak voorbij was, maakte hij een ware vrille (stootduik met draai om z'n as), remde zijn vaart en miste net de Spreeuw die weer wegvloog. Binnen een seconde zette de Sperwer de achtervolging weer in.

Een andere keer zat ik juist gehurkt bij een dode Spreeuw toen onder veel misbaar een - toen nog levend - exemplaar zich vlak voor mij door de dichte sparren naar beneden liet vallen. De achtervolgende Sperwer wist hem op minder dan een meter van de grond met twee vooruitgestoken klauwen te grijpen en verdween snel uit mijn gezichtsveld.

Na de eerste jachtpartijen in de ochtend rustten de Sperwers vaak in de hoge beuken tegenover de NCRV. Eén maal had ik het geluk dat er een vlak bij mij toilet ging zitten maken om daarna zijn veren op te zetten en één poot in te trekken. Zo heb ik hem (het was een volwassen mannetje) ruim 10 minuten kunnen bekijken tot een wandelaar hem opjoeg.

Tot slot nog het volgende. Toen ik op een dag mijn speuractie naar dode Spreeuwen juist beëindigd had, zag ik hoe een Ekster vóór een Sperwer uit in de toppen van de sparren dook. De Sperwer volgde de Ekster niet maar ging in een van de beuken op een tak zitten. Even later kwam de Ekster naar de Sperwer toe en begon deze van achteren te pesten met dreigende pikbewegingen. De Sperwer vloog op een gegeven ogenblik naar een hogere tak om daarna plotseling met een onverhoedse beweging naar de Ekster te stoten. De Ekster wist wederom net op tijd in de sparren te ploffen. Toen zag de Sperwer mij helaas bewegen en verdween, zodat ik geen vervolg meer te zien kreeg van dit spannende schouwspel.

Broedresultaten Grauwe Gors in 1975 (zie ook blz. 26)

In het afgelopen jaar werd dankzij de medewerking van enkele tientallen (amateur ornithologen een goed begin gemaakt met het onderzoek van de Grauwe Gors. Dit eerste onderzoekjaar heeft vooral een bevestiging opgeleverd van de reeds bekende verspreiding. De belangrijkste gebieden blijken nog steeds N. Groningen, het riviergebied, Zeeuws Vlaanderen, het Oostelijk deel van N. Brabant en Limburg te zijn. Op een enkel broedpaar na, lijkt deze soort te ontbreken in Friesland, Drenthe, Overijssel en de Achterhoek, allemaal gebieden waarover wel oudere literatuurgegevens bestaan.

Hondenaanlijngedod in het Gooisch Natuurreserveaat

Zoals een ieder zal weten is eind 1974 door de Stichting het Gooisch Natuurreserveaat een voorstel gedaan tot uitbreiding van het huidige aanlijngedod voor honden.

Dit voorstel werd in het algemeen door de "milieugroeperingen" positief ontvangen. Ook onze Vogelwerkgroep betuigde haar instemming.

Protesten kwamen er echter ook. Met name de Kynologenclub Gooi- en Eemland keerde zich heftig tegen de uitbreidingsplannen. Zij wist zich bovendien gesteund door enkele honderden handtekeningen.

Gevolg: de zaak werd voorlopig uitgesteld.

Voor- en tegenstanders hebben echter gezien dat het beter is gezamenlijk rond de tafel te gaan zitten.

Kort voor de hoorzitting over het hondenaanlijngedod werd een gezamenlijk voorstel aan het GNR gestuurd. Resultaat van dit gezamenlijke voorstel is dat het GNR zal onderzoeken of zij dit als basisvoorstel kon gaan hanteren.

De letterlijke tekst volgt hieronder:

Rekening houdende met elkaars belangen hebben ondergetekenden naar aanleiding van de voorvergadering d.d. 24 november j.l. in de Oosterkerk te Hilversum, in verband met het aanlijngedod, gemeend voor de hoorzitting op 30 november a.s. het volgende globale voorstel voor voren te moeten brengen.

1. **Algehele afsluiting** (dus voor alle publiek) van een gedeelte van de **Westerheide** en **Bussumerheide**, ten behoeve van de fauna en in het bijzonder van de Korhoender en de Wulp gedurende het hele jaar. Het omliggende gebied zou dan voor een ieder toegankelijk kunnen blijven op de aan te geven paden.
2. Voor wat betreft de andere gebieden het honden-aanlijngedod in de oude vorm te handhaven. Het is noodzakelijk, dat terreingedeelten, waar Wulp, Bergeend en Houtsnip broeden gedurende de periode van 15-3 tot 15-7 een aanlijngedod moet gelden. Voor wat betreft het domicilie van het Ree zal dit gedod het gehele jaar van kracht moeten zijn. Niet in aanmerking komende gebieden moeten daarentegen blijven of opengesteld worden.
3. Voor alle voor het publiek vrij toegankelijke terreinen geldt, dat de mensen op de aangegeven paden moeten blijven en de honden los mogen.
4. Om zo snel mogelijk tot een goed effect te kunnen komen, stellen wij voor bovenstaande voorstellen vóór het broedseizoen 1977 te verwezenlijken.

Voor verdere uitwerking van de plannen zijn wij bereid dit in nauwe samenwerking met Uw Stichting te doen, daar wij dit inderwerp reeds langer in studie hebben genomen.

Aangezien wij deze brief zeer waardevol vinden, hebben wij deze brief aan de pers en aan alle belanghebbenden verzonden.

Inmiddels tekenen wij met de meeste hoogachting,

W. Knoppers, voorz. K.C. Gooi- en Eemland; J.M. Schmal-Teunissen, secr. K.C.

Gooi- en Eemland; J. Taapken, controleur vogelwet en natuurbescherming;

M. Frederikse, Kerngroep Milieu Defensie Naarden-Bussum; J. Harder,

voorz. Vogelwerkgroep 't Gooi en omstreken; P. v.d. Poel, vice-voorz.

Vogelwerkgroep 't Gooi e.o.; D. Visser, Leefmilieu 't Gooi.

Zingende Zanglijsters

.....

Toen ik op 20 november jongstleden tegen het vallen van de schemering door de Bussumse wijk " 't Spieghel" fietste, hoorde ik bij een braakliggend terrein plotseling de zang van een Zanglijster, kennelijk geactiveerd door het zachte weer van die tijd.

Bij het van dichtbij observeren ontdekte ik ook een rondvliegende vleermuis !!

De lijster was dus de enige niet die door het zachte weer van de wijs werd gebracht. Drie dagen later 's ochtends om ongeveer acht uur weer dezelfde route fietsend, hoorde ik liefst vier zingende exemplaren in een betrekkelijk klein gebied.

De zang 's ochtends heeft ongeveer een periode van tien dagen geduurd, waarbij ik dan minstens drie zingende exemplaren op een ochtend hoorde.

Na de eerste december, toen het weer plotseling omsloeg heb ik ze niet meer gehoord.

Purperreiger

.....

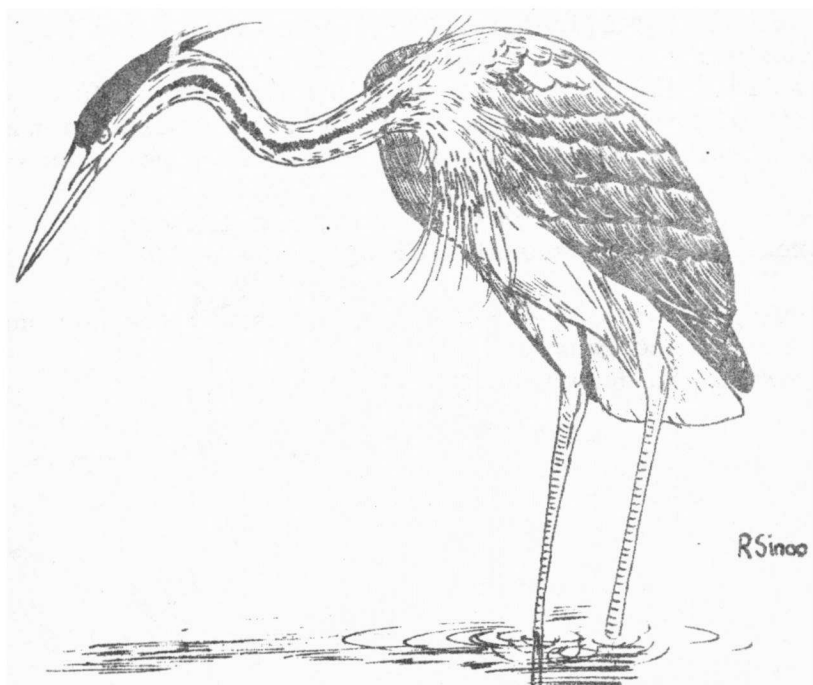
Tijdens de veertien-daagse telling in de Eempolder op 5 december zag ondergetekende in vak 9 van het noordelijk gedeelte van de Eempolder (De Eempolders hebben we schematisch in vakken verdeeld en genummerd) een fouragerende Purperreiger.

Het was vier uur en er waaide een matige westenwind, uit de bewolking vielen flinke sneeuw- en regenbuien; de temperatuur was ongeveer 4° C.

De vogel zag er zo te zien gezond en fit uit, het was een prachtig exemplaar. Bij het observeren op een afstand van ongeveer 30 à 40 meter zag ik hem een vrij grote (veld?)muis verorberen.

Ik kon hem naderen tot op + 25 à 30 meter, toen vloog hij op en streek 20 meter verder neer. Nogmaals probeerde ik hem te naderen maar toen vloog hij 100 meter verder in zuidelijke richting.

Peter Vos

Verslag van de excursie van Zaterdag 2 oktober jongstleden, onder leiding van R.V. Maanen.

Deze ochtendexcursie begon tegen 7.30 uur nadat zich acht personen hadden verzameld bij het begin van de Huizer Pier. Een geliefd punt voor de fijnproevers onder de vogelnensen.

Het was aanvankelijk mistig, doch de mist trok al gauw op en de zon begon te schijnen, deze zou ons op de verdere ochtend blijven vergezellen. Ook begon toen de trek te komen. Op de pier zagen we Kieften, Spreeuwen en Ringmussen overkomen. Torenavalken, Kneutjes en Kwikstaarten bleven in de buurt hangen. Op het slik en randmeer konden we zover de prisma's reikten ontzettend veel waterwild constateren.

Meeuwen, in de soorten van Kap-, Storm- en Mantelnieuw waren van dichtbij te zien. De eendachtigen veel verder weg, hoofdzakelijk de Wilde, verder roodkoppen.

Knobbelzwanen, Koeten, Waterhoen, Futen, Aalscholvers op de palen gezeten, Watersnippen, Oeverloper, Blauwe Reigers.

Het verblijf op de pier zou de gehele ochtend kunnen duren, ware het niet dat de plannen anders waren.

Herfstzang was ook te beluisteren van de Tjiftjaf, alsof deze pas was aangekomen in het voorjaar. Ook de Zwarte Roodstaart, in 2 exemplaren aanwezig, zong.

We zouden ze dichtbij in de kijker nemen. Boerenzwaluwen, Eksters, Kautjes en Zwarte Kraaien waren de volgende soorten die we noteerden.

Onze tocht voerde ons om de zuiveringsinstallatie heen. In het riet zagen en hoorden we een aantal Baardmannetjes, alsmede de Rietgorzen en Heggemus.

Koperwiek, Grote Lijster, Huiszwaluw, Kool-, Pimpel- en Matkopmezen werden genoteerd.

Houtduiven, Gaaien, Groene Specht, Spreeuwen, Leeuwerik; vinkachtigen in vluchten hoog overkomend. Deze laatsten konden niet precies op naam gebracht worden.

Op Magdalene aangekomen, konden we mooi een groot gebied overzien. We zagen Roodkoppen, Zomertalingen en weer veel Wilde Eenden invallen. Vliegende Futen in groepjes deden ons al gauw denken aan die andere langnekken, de Zaagbekken.

De Roodborst en de Winterkoning zongen in het eikenhout. Wie schetst onze verbazing toen een Roerdomp, rustig vliegend, zich enige tientallen meters boven de rietzoom verplaatste. Vanaf de heuvel gezien konden allen deze geheimzinnige rietbewoner geweldig mooi volgen.

Ons volgend punt was het "uilenbos" waar een drietal spechtensmidsen werd gevonden, elk rijkelijk van denneappels voorzien. Een spertocht naar de uilen leverde niets op, wel werd een aantal braakballen gevonden en in dank meegenomen om ze eens uit te pluizen.

Ook het voedselterrein van de Specht werd bezocht, namelijk een mierenhoop, waar geregeld deze groene signeur zijn maaltijd pleegt te houden.

Neem daarbij de vele planten en paddestoelen die en passant ook nog onze aandacht kregen dan kan men zeggen:

een zeer geslaagde ochtend in de vrije natuur !

G. Rieken

Excursie Schiermonnikoog

Verslag excursie Schiermonnikoog in het weekend van 8 tot 10 oktober 1976.

Op vrijdag 8 oktober vertrokken we vol goede moed en veel zin richting Lauwersoog waar we omstreeks 5 uur aankwamen.

Negen vogelaars troffen elkaar aan de haven, namelijk: Mej. Rosier, de fam. Dwars, de heren Vogel, Rijnja en Vermeulen en de families de la Choux en ten Veen.

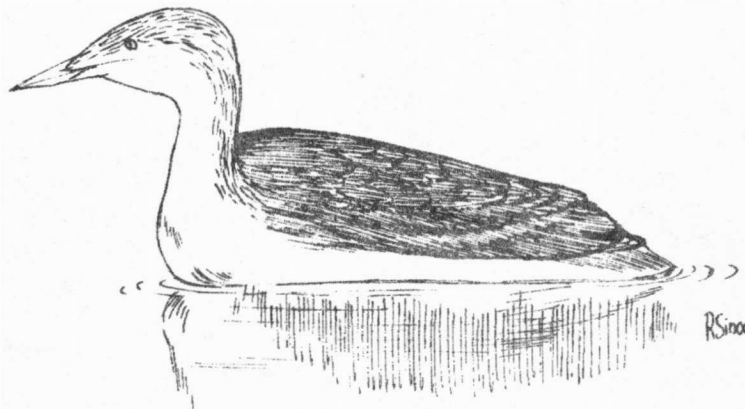
Bij aankomst op Schiermonnikoog viel de avond reeds, de bus bracht ons naar het dorp waar de fietsen werden opgehaald. Toen bepakt en bezakt op weg naar een onderkomen bij boer Talsma. Een ogenblik deinsden we wel terug voor de sterke pastorale lucht die ons vanuit de schaapstal tegemoet trad, maar niets went zo snel als de pittige lucht van overjarige koeienvla.

Na een bezoek aan de vuurtoren en na nog een afzakkertje in het dorp te hebben gehaald, kropen we in het verse stro. Zaterdagmorgen 6.30 uur opstaan, wassen, scheren en ontbijten en toen op pad. Het weer was prachtig en de stemming opperbest en zo is het de beide dagen gebleven.

Gedurende de zwerftochten over het eiland werden niet minder dan 90 soorten vogels waargenomen waarbij als bijzonderheden genoemd kunnen worden:

Parelduiker	Smelleken	Veldleeuwerik	Fitis
Jan van Gent	Zilverplevier	Boerenzwaluw	Tjiftjaf
Wintertaling	Goudplevier	Huiszwaluw	Glanskop
Smient	Watersnip	Oeverpieper	Baardmees
Pijlstaart	Groenpootruiter	Klapekster	Geelgors
Eidereend	Zwarte Ruiter	Grote Lijster	Rietgors
Zwarte Zeeëend	Kanoetstr.loper	Beflijster	Kneu
Rietgans	Drieteenstr.loper	Tapuit	Frater
Buizerd	Grote Stern	Roodborsttapuit	Ringmus
Bl.Kiekendief	Gr.Bonte Specht	Zwartkop	Bonte Kraai

H.G. ten Veen

BROEDVOGELINVENTARISATIE SMITHUYZERBOS 1973

Inleiding:

In 1973 werd door A.de Later en H.de Soete een broedvogelinventarisatie in het Smithuyzerbos uitgevoerd. Van hen kreeg ik het verzoek de in het veld verzamelde gegevens te bewerken tot een broedvogelverslag. Het laatste deel van het materiaal werd in oktober 1976 ontvangen. De inventarisatie werd gehouden in het kader van het verkrijgen van een zo volledig mogelijk gedetailleerd beeld van de Gooise broedvogels, berustend op een integrale inventarisatie.

Terreinbeschrijving:

Het bos heeft een oppervlakte van ongeveer 38 ha. De begrenzing wordt gevormd door de Lage Vuurseweg en de Hollandse Sloot en aan de overige zijden door de bezittingen van het Gooisch Natuurreservaat.

Ligging op de topografische kaart :32A coördinator 467/468 - 142/143. Aan naalddhout is 80%, aan loofhout 20% aanwezig.

Dit is voor het merendeel na 1940 aangeplant en wordt overeenkomstig de in de bosbouw geldende regels onderhouden.

De voornaamste hier groeiende boomsoorten zijn: eik, beuk, berk, grove den, fijnspar, douglas, japanse larix, corsicaanse den, oostenrijkse den, Amerikaanse zilverspar, sitka, thuja spec. en chamaccyprus heterophila.

Er hangen 45 nestkasten.

Methode:

Alle vogels die zongen; een andere vorm van baltsgedrag vertoonden; nesten hadden; voerden etc. worden ingetekend op kaarten met een schaal van 1 : 5000. Het totaal aantal bezoeken bedroeg negentien, waarvan zestien 's ochtends en drie 's avonds. Over het seizoen gespreid waren dit er vier in maart, vier in april, vier in mei en zeven in juni.

Alleen tijdens de eerste inventarisatie in maart regende het, de temperaturen bleven met uitzondering van 30 april boven het vriespunt, terwijl de wind meestal niet boven matig uitkwam.

Resultaten:

Van twintig soorten mag, afgaande op de territoriumkaarten, worden aangenomen dat zij in het onderzochte gebied hebben gebroed. Wilde Eend en Bergeend zijn vermoedelijke broedvogels (fig. 1). In de broedvogellijst zijn tevens de gegevens ondergebracht van de vogels die in de nestkasten broedend worden aangetroffen.

Voor een aantal soorten zijn de aantallen broedparen waarschijnlijk te laag uitgevallen.

Reden voor deze opmerking geven de tijden waarop geïnventariseerd wordt.

Als regel lag het aanvangstijdstip één of meerdere uren na zonsopgang .
terwijl in de avonduren veelal vroeg werd geïnventariseerd. Dit is
geen verwijt aan de inventarisators. In broedvogelverslagen worden vaak
wel data maar geen tijden genoemd.

Het te laat beginnen met inventariseren is een meer voorkomend ver-
schijnsel. Op zichzelf hoeft dit geen ramp te zijn mits men er wel rekening
mee houdt dat van een aantal soorten de aantallen te laag zijn en
gegevens over nachtvogels ontbreken, terwijl zij wel voorkomen.
Bij het beoordelen van de waarde van de terreinen kan dit een handicap
zijn.

Twee soorten presenteren zich duidelijk, namelijk de Winterkoning en de
Roodborst. Toen van 1968 - 1970 voor de "Avifauna van Midden-Neder-
land werd geïnventariseerd maakte het Smithuizerbos deel uit van
een 1046 ha. groot inventarisatiegebied.

Voor Roodborst en Winterkoning werden toen respectievelijk 66 en 142
paar voor het gehele gebied vastgesteld.

De voor het Smithuizerbos gevonden aantallen van 14 en 21 paar zouden
erop kunnen wijzen dat de stand van beide soorten sindsdien specta-
culair is toegenomen.

Misschien is er ooit nof eens een mogelijkheid om met een tiental
inventarisators de hele 1046 ha. voor beide soorten te onderzoeken.

D.A. Jonkers

Geraadpleegde litteratuur:

Alleyn, F.A. e.a. 1971 : De avifauna van Midden-Nederland

Van Gorcum

Assen

Broedvogellijst Smithuizerbos 1973

Aantallen in paren

Wilde Eend	1 ?	Zwartkoptuinfluter	3
Bergeend	1 ?	Fitis	1
Houtduif	4	Tjiftjaf	5
Tortelduif	3	Goudhaan	8
Grote Bonte Specht	2	Koolmees	22 (19)
Winterkoning	4	Pimpelmees	4 (4)
Heggemus	3	Zwarte Mees	6 (3)
Zanglijster	3	Kuifmees	4 (1)
Mereel	8	Stuurmes	1
Gekraagde Roodstaart	1	Vink	6
Roodborst	14	Spreeuw	1

(...) aantal broedparen in nestkasten

Broedplaats Oeverzwaluwen

Ons lid drs. H.W.E. Dieperink heeft op 10 november jl. namens onze Vogelwerkgroep onderstaande brief geschreven aan de directie van Rijkswaterstaat te Utrecht, ter attentie van Ir. A. Spoel.

"Betreft: Aanleg broedgelegenheid oeverzwaluwen langs Rijksweg 27 te Eemnes

In aansluiting op ons gesprek tijdens de informatie-avond op donderdag 4 november jl. te Eemnes, waarbij de mogelijkheden voor aanleg van een broedplaats voor oeverzwaluwen ter sprake kwam, verzoeken wij u een dergelijke broedgelegenheid in uw plannen voor de beplanting langs Rijksweg 27 te willen opnemen.

De steile wand waarin de oeverzwaluwen jaarlijks broeden dient, om succesvol door de vogels gebruikt te kunnen worden, minstens 3 meter hoog en ca. 30 m. lang te zijn. Het materiaal (liefst zand) dient voldoende hard te zijn opdat de wand niet kan instorten.

Langs Rijksweg 1 heeft de Rijkswaterstaat van Noord-Holland een dergelijke wal met succes opgenomen in de beplanting van de rustplaats gelegen aan de vaart (oude zeedijk) tegenover Naarden International N.V. Jaarlijks broeden er in deze kolonie ca. 40 paren, op een voldoende rustige plaats die moeilijk toegankelijk is voor het publiek.

Aangezien de broedgelegenheid voor oeverzwaluwen in het Westen van het land sterk sterk afneemt en het aantal broedgevallen de laatste jaren sterk is afgenomen, zou een dergelijke wand enige compensatie mogelijk kunnen maken. Wij vermelden nog dat deze zomer in de zandhopen langs de in aanleg zijnde Rijksweg 27 drie kolonies met in totaal 35 à 40 nesten werden waargenomen.

Een mogelijke plaats voor een broedplaats langs Rijksweg 27 biedt de verbreding van het tracé vóór de afslag naar de Bijvanck te Huizen aan de kant van de Gooiergracht. Een heuvel van zand met een hoogte van ca. 3 tot 4 meter met daarop de beplanting en aan de kant van de Gooiergracht een loodrechte wand kan een mogelijke oplossing zijn.

Gaarne zijn wij bereid u mondeling het bovenstaande nader toe te lichten."

Flevogelleven

Onder leiding van de heer F. Kok en ondergetekende toog een montere groep vogelaars op zaterdag 6 november 1976 op weg naar Flevoland, waar het vogelleven goed is. Reeds bij het reddingshuisje aan de IJsselmeerweg werd er even gestopt en gekeken naar Kleine Zwanen en Bergeenden en bij het slikterreintje even voor Muiderberg ontwaarden we meeuwen in diverse soorten en formaten, twee Bonte Strandlopers, een Zilverplevier en een vijftal eendensoorten, niet onaardig verdeeld in paartjes.

Na de Hollandse brug te Muiderberg completeerde de groep uit Huizen het geheel; wat Kleine Mantelmeeuwen en Stormmeeuwen vlogen een stukje met ons mee langs de Gooimeerdijk en een paar Torenavalken wickelden boven de bermen.

Aan het begin van de Gooiseweg namen we een Buizerd waar, die fel werd ge-attakeerd door een Torenavalk. Gedachtig aan vorige excursies in deze omgeving, richtten speurende ogen uit diverse auto's zich op de sprietige boompjes in de bermen, waarin zij hoopten een Klapekster te ontdekken - echter vergeefs. Wel zagen we nog een Blauwe Kiekendief vrouw en een flink aantal Torenavalken.

Maar Ganzen? Geen Ganzen!

Zelfs het gebied tussen de Knardijk en de Larserweg dat we doorkruisten en dat toch als ganzengebied bekend staat, was volslagen gansloos; de omgeving hier

was in het licht van een nog niet doorkomende zon en onder enkele lage en verspreide nevelsluiers, van een eentonige en bijna troosteloze leegheid.

Wanneer we vanaf de Vogelweg de Knardijk oprijden verandert dit; vanaf deze dijk zien we in het grasland een grote grijpvogel zitten die, als hij even opvliegt, een brede witte staart met donkere eindband vertoont - een Ruigpootbuizerd! Zo op afstand valt het grootteverschil met de gewone Buizerd toch wel duidelijk op, evenals de lichte kop en bovenborst.

Op de terugweg langs hetzelfde stuk dijk vliegt opeens links een gewone Buizerd op, die we later in het land zullen zien zitten, bezig met het verorberen van een prooi. Aan de rechterkant staat op een met de kijker goed overbrugbare afstand een Ruigpootbuizerd met grote flapvleugels te bidden en even later, veel verder weg, een soortgenoot. Laag over de grond vliegt een Blauwe Kiekendievegge en op het land staan een relatief groot aantal Blauwe Reigers, op muizen- of mollenjacht misschien?

Na de koffie in Lelystadhaven waar we een klein aantal Brilduikers zien, rijden we naar het begin van de Knardijk, waar in de ondiepe plasjes links een aantal Smienten en Slobeenden zich koesteren in de pas door het wolkendek gebroken zon. Hier zien we eindelijk wat Grauwe Ganzen en ook wordt er een Dodaars waargenomen.

Het grootste deel van de groep gaat mee een kijkje nemen in en vanuit de luxe schuilhut, die hier aan de rietrand staat en zo lopen we dan over het hier en daar glibberige pad van vruchtbare klei. In het riet horen we een paar Baardmannetjes en soms de gil van een Waterral. Vanuit de hut zien we een viertal Nonnetjes en een aantal tot hun buik in het water staande en fouragerende Kluten.

Hierna rijden we over de Oostvaardersdiepdijk naar huis; op het water zien we voornamelijk Tafeleenden, wat Krakeenden en Meerkoeten. Bij de Blocq van Kuffeler wordt door een paar deelnemers een nog niet geheel uitgekleurd ó Brilduiker gezien en ook zwemmen daar een klein aantal Grote Zaagbekken rond - allen vrouwtjes. Binnenspolders in de grote plas stappen nog was Grutto's en Kluten rond, wat Bergeenden vliegen over en er huist hier menig Wintertalingpaartje. Een kleine zwerm gakkende Grauwe Ganzen daalt tot slot tussen het riet en op het water van dit fraaie poldergebied, dat ons die dag toch nog ruim 45 soorten vogels opleverde.

Hulde aan onze chauffeurs en chauffeuses die zulk voortreffelijk rijwerk verrichtten!

S.H. Poelstra

Oproep broed- en trekvogelonderzoek 1977

De KNNV, contactorgaan voor vogelstudie, roept uw medewerking in voor het broed- en trekvogelonderzoek 1977.

I Regenwulp - A.J. v.Dijk, Ootmaandijk 1, Uffelte 7512, tel. 05215-331

Om een overzicht te krijgen van het voorkomen worden de volgende gegevens gevraagd: waarnemingen met vermelding van datum, plaats, tijd, gedrag, bijzonderheden vanaf 1965 en belangwekkende gegevens vóór 1965. Algemene opmerkingen over (jaarlijkse) verschillen in doortrek, periode van doortrek, getalsterkte en gebruik van slaapplaatsen. Gegevens over slaapplaatsen liefst DIRECT doorgeven i.v.m. tellingen.

II IJsvogel
III Grote Gele Kwikstaart) P.L. Meininger, Grevelingenstr. 53, Middelburg

Gevraagd: Gegevens over verspreiding en biotoopkeus tijdens het broedseizoen (hiervoor zijn enqueteformulieren bij bovenstaand adres verkrijgbaar) en waarnemingen in de rest van het jaar, vanaf 1960 en vooral over 1975, 1976 en 1977. Omtrent het creëren van kunstmatige nestgelegenheden voor de IJsvogel zijn eveneens bij bovengenoemd adres gegevens verkrijgbaar. (Zie ook het Vogeljaar 24(4) blz. 204-208.)

IV Grauwe Gors - R. Meijer, woonark "Aythya", Rivierdijk 2a, Sliedrecht, tel. 01840-5245

Gegevens over het voorkomen als broedvogel worden gevraagd, ook negatieve zijn van belang. Voorts waarnemingen uit trektijd en winter, vooral van wat grote groepen.

Bij alle waarnemingen wordt men verzocht de plaats van waarneming duidelijk te vermelden. Dus: naam van het gebied, de gemeente waartoe het behoort en indien mogelijk, de afstand tussen het waarnemingsgebied en een dorp of stad globaal aangegeven.

Resultaten over 1975

Torenvalk In 1975 blijken vele jongen omgekomen te zijn in de hitte periode. Meldingen over dit verschijnsel komen o.a. uit Z. Flevoland. De gemiddelde jongen-productie is ten opzichte van 1974 iets gedaald. Dit valt te verklaren door het feit dat 1974 een muizenrijk jaar is geweest. Vermoed wordt dat het aantal muizen door de aanhoudende droogte in 1975 en 1976 aan de erg lage kant is geweest. Ondanks twee wat magere jaren, is het aantal broedparen ten opzichte van 1967 waarschijnlijk verdubbeld en bedraagt nu ongeveer 4.000.

IJsvogel Van het broedseizoen 1975 werden meer dan 250 mogelijke, waarschijnlijke en zekere broedgevallen bekend. Het totaal bestand voor dat jaar wordt op 275 - 325 getaxeerd. In februari 1976 heerste er korte tijd vorst. Dit bleek zeer ernstige verliezen te hebben veroorzaakt en op tal van plaatsen was de soort het afgelopen broedseizoen verdwenen. Het is interessant om in de komende jaren het herstel van de IJsvogelpopulatie te volgen.

Grote Gele Kwikstaart De populatie bedroeg in zowel 1975 als 1976 ruim 100 broedparen. In Winterswijk worden sedert begin dit jaar vogels geringd m.b.v. kleurringen. Dit houdt in dat iedere geringde vogel (voorlopig) is voorzien van één aluminium- en drie kleurringen (rood, geel en blauw). Het is van belang om vast te stellen of een door u waargenomen vogel gekleurd is (dit op zich is van belang) en in welke combinatie: welke kleuren aan welke poot en welke van de twee aan iedere poot boven en onder.

Voor resultaten over 1975 van de Grauwe Gors zie blz. 17.

V E L D W A A R N E M I N G E N

Samengesteld door Aart Bode

Dodaars	5-7 ex.	08-09	Gooiersgracht Blaricum, P. Dieperink
Koereiger	1 ex.	29-08	Polder brug Nijkerk-Flevoland V. Muller en P. Dieperink Zeer mak ex. dat tot op 20 mtr. kon worden benaderd. Door andere waarnemers gefotografeerd en gefilmd
Purperreiger	1 ex.	16-10	Eempolder Noord L.G. Persijn Ook op 23 en 31-10 waargenomen.
Krakeend	1 ♀	16-09	Rijksweg 27, B'cum/Eemnes P. Dieperink
Krooneend	2 ♀♀	20-10	Naarderbos P. Dieperink
Ruigpootbuizerd	1 ex.	07-11	Hilversumse Meent P. Vos
Wespendief	1 ex.	15-05	Dassenbos, H'sum R. v. Poelgeest
Sperwer	1 ex.	30-10	Mauvezand, Laren V. Muller
	3 ex.	31-10	Bantan-Hilv. Meent P. Vos e.a.
	1 ex.	07-11	Dammerkade P. Vos/A.J. Bos
	1 ex.	14-11	Eemnes-Noordbuurt Fam. Persijn
Boomvalk	1 ex.	07-10	Gooiersgracht B'cum, P. Dieperink
Kievit	+ 800 ex.	09-11	Hilv. Meent P. Vos
Houtsnip	1 ex.	22-10	Gooiersgracht, Laren P. Dieperink
Oeverloper	2 ex.	08-07	Naarderbos R. v. Poelgeest
	2 ex.	05-09	Huizerhaven A. Vermeule
Kleine Jager	1 juv.	05-09	Oostvaardersdiep kn paal 20 Hr. Muller/V. Muller + P. Dieperink
Zwarte Stern	2 ex.	17 + 24-10	Muiderbrug P. Dieperink
Reuzenster	1 ex.	25-07	Holl. brug Muiderberg HH. Osieck/Moolenbeek/v. Poelgeest
	1 juv.	25-07	" "
Bosuil	1 ex.	11-10	Gooilust R. v. Poelgeest
IJsvogel	1 ex.	27-10	Witte Kruisln. H'sum P. Dieperink
Draaihals	1 ex.	16-09	Westerheide A. Vermeule/S. Poelstra
Grote Gele Kwikstaart	1 ♀	04-11	Witte Kruislaan, H'sum V. Muller
Bonte Kraai	2 ex.	31-10	Eempolder Noord L. Persijn
Spotvogel	1 ex.	08-06	O. Amersf. weg H'sum R. v. Poelgeest
	1 ex.	08-07	Naarderbos "
Bonte Vliegenvanger	1 paar	mei	Oud-Bussum, V. Muller Bezig met nestbouw. Het ♂ sneuvelde tegen een ruit, hetgeen einde van idylle betekende.
Paapje	18 ex.	28-08	Eempolder Noord P. Vos/L. Persijn
	1 ♀	05-09	Huizerhaven in tuin A. Vermeule
Roodborsttapuit	1 ex.	26-09	Eempolder Zuid L. Persijn/L. Rijnja
Zwarte Roodstaart	1 ♂	2/16-05	Naarden Industrieterrein v. Poelgeest
Kransvogel	2 ex.	22-09	Gooiersgr. B'cum P. Dieperink
Goudvink	1 ex.	28-05	Cronebos E. Osieck/R. v. Poelgeest

De "buit" is zoals u ziet deze keer niet zo groot, maar er zitten een aantal prachtige vogels tussen. Een Koereiger, Wespendief, Kleine Jager of Reuzenster ziet u in onze omgeving niet iedere dag. Maar als u regelmatig het veld in gaat, loopt u wel de kans om zo iets te beleven. Als dat het geval is, dan maakt u er mij wel deelgenoot van hé? Alvast hartelijk dank!

Aart Bode

Lijst van adressen die u nodig kunt hebben

Het bestuur

Voorzitter : J. Harder, Meteorenstraat 45, Hilversum. tel. 52842
Secretaris : H.J. ten Brinke, Claudiagaarde 4, Bussum. tel. 14700
Penningmeesteresse : mej. A. van Leyden, Raboes 9, Laren. tel. 86091
postgiro VWG: 2529179

Leden

- Deze leden zijn tevens contactpersoon voor de bij hun naam genoemde subgroep.

Avifauna : R. v. Poelgeest, Ol. v. Noortstr. 83, H'sum. tel. 50753
Nestkasten : H.W. de Soete, G. v. Amstelstr. 410, H'sum. tel. 10834
Excursies : mevr. L.J. Dwars-van Achterbergh, Prinsenstr. 15, H'sum
Zuid Flevoland : mevr. A.C. Hartlief, Lange Heul 229, Bussum tel. 31226
Beheer Noodschool : mevr. R. de Wijs-Tabois, Stalpaertstr. 10, H'sum, tel. 56928

Verdere kontaktadressen

Ringonderzoek : E.R. Osieck, Steffenshein 20, Laren. tel. 89720
Controleur Vogelwet: L.F. Rijnja, Kostmand 62, Huizen. tel. 50302
Vogelcursus : mevr. C.C.M. Last-Hendriks, Mr. J.C. Bührmannlaan 46,
Ankeveen, tel. 035/62099
Opgeven excursies : C. de Rooy, Rading 80, Nw. Loosdrecht, tel. 02158/1641
(na 18.00 uur)
Inzenden kopij : W.E. Cohen, Bezaan 8, Huizen, tel. 52128
Inzenden waarnemings-
kaartjes : A. Bode, Coehoornstraat 64 te Hilversum

I N H O U D

1 - 2	Vogels beschermen, honden aanlijnen
3	Programma
4 - 5	Bestuursmededelingen
6 - 8	Symposium Kievitseieren rapen; Excursie Texel
9 - 17	Waarnemingen bij een Spreeuwenslaapplaats
18	Voorstel honden aanlijnverbod
19 - 20	Zingende Zanglijsters, late Purperreiger, Gocineer excursie
21	Excursie Schiernonnikoog
22-23	Broedvogel-inventarisatie Smitshuysenbos 1973
24-25	Broedgelegenheid Oeverzwaluw, Flevoland excursie
26	Oproep en resultaten broedvogelonderzoek KNNV
27	Veldwaarnemingen
28	Adressen, Inhoud

ATTENTIE: Inzenden kopij tot 31 januari 1977 aan W.E. Cohen, Bezaan 8, Huizen